

Vezető: Prof. Dr. Rechnitzer János
egyetemi tanár

Kovács Előd Péter

okleveles közgazdász

Nyugat-Magyarország Ausztria vonzásában: az ausztriai
magyar munkavállalás példáján

Tézisfüzet

Témavezető: Barta Györgyi, prof. emerita, DsC.

Győr,

2018.

I. A disszertáció célja

A külföldi munkavállalás nem csak jelentős – a makrogazdaságot is alapvetően befolyásoló – tényezővé vált Magyarországon, de az elmúlt években a külföldi munkavállalás növekvő ütemű is volt. Ráadásul, nem új keletű folyamatról van szó, így a külföldön tartózkodás tartóssága minőségi változást is jelenthet (vagyis a kinn dolgozók egyre nagyobb hányada nem tervezi a hazatérést). Annak vizsgálata tehát, hogy milyen elképzelések vannak a potenciális magyar munkavállalók fejében, terveiben, fontos szempont lehet a makro- és regionális gazdaságpolitikusok, tervezők, fejlesztők döntéseiben. Számos neves hazai kutató vizsgálta az elmúlt néhány évtizedben a magyar munkavállalók migrációs aktivitását. Felhasználva e kutatások jelentős eredményeit, saját empirikus kutatással szeretném az új körülmények friss hatásait, illetve a korábbi kutatásokban rögzített eredményekhez képest az eltéréseket feltárni, valamint utalni a jövőben várható változásokra. Kutatásom így új tudományos eredményekkel gazdagíthatja a magyar munkavállalók migrációs folyamatainak bemutatását.

II. A disszertáció felépítése

- *Az első részben* (bevezetés, a dolgozat célja) megindokolom a kutatás fontosságát,
- rendszerezem a kutatási kérdéseket és a hipotéziseimet,
- bemutatom a dolgozat felépítését, struktúráját,
- áttekintem a hazai és nemzetközi megelőző kutatásokat és szakirodalmat,
- ismertetem a téma elméleti alapjait.
- *A második nagy részben* részletezem az empirikus kutatásomat: a mintavételt, a feldolgozás módszereit, magát a mintát jellemzem, bemutatom a feldolgozás konkrét, számszerű eredményeit, valamint az abból levonható következtetéseket.
- A kutatás eredményeinek alapján megvizsgálom a hipotéziseim igazát vagy éppen érvénytelenségét,
- a jövőre vonatkozó megállapításaimat és az új tudományos eredményeimet összegzem.

III. Kutatási kérdések és hipotézisek

Kutatási kérdések	Hipotézisek	Kapcsolódó fő elméleti háttér	Empirikus kutatási alap
K1: Vannak-e jellemző differenciáló tényezők a már Ausztriában dolgozó vagy dolgozni szándékozó magyar munkavállalók között?	H1: A magyar munkavállalók markánsan eltérő csoportokba sorolhatóak ausztriai munkavégzésük során demográfiai jellemzőik és munkavégzésük módja szerint.	Csapó 1999, Rechnitzer 2005, Hárs 2009, Hardi 2009, Kapitány – Rohr 2013, Blaskó 2014, Blaskó et al. 2014, Hárs 2012, Bodnár- Szabó 2014	Kvantitatív kérdőíves adatfelvétel
K2: Igaz-e napjainkban is, hogy az ausztriai munkavállalás elsődleges célja honfitársaink körében a magasabb jövedelem megszerzése?	H2: A munkavállalás indítéka elsődlegesen a magasabb jövedelem megszerzése, mint amit Magyarországon el tudna érni a munkavállaló.	Bodnár- Szabó 2014, Massey et al 1993	Kvantitatív kérdőíves adatfelvétel
K3: Jelentős-e azon magyar munkavállalóknak a száma, akik a szociális juttatások – a hazinál jóval magasabb mértéke – miatt döntenek az ausztriai munkavállalás mellett?	H2a: A szociális juttatások mértéke nem meghatározó motivációs szempontból.	Hardi 2005, Wasserbacher és Michenthaler 2007	Kvantitatív kérdőíves adatfelvétel
K4: Van-e más domináns indok a bérezésen és esetleg a szociális juttatásokon kívül, ami miatt honfitársaink az ausztriai munkavállalás mellett teszik le a voksukat?	H2b: Az egyéb indítékok másodlagosak: kevésbé jellemző indíték, hogy nincs Magyarországon munkahely, vagy az, hogy a munkavállaló nyelvtanulási céllal vagy letelepedési szándékkal érkezne a célországba.	Cseres-Gergely 2003, 2005, Kertesí és Köllő 1997, Juhász 2006	Kvantitatív kérdőíves adatfelvétel
K5: A képzett/tanult magyar munkaerő hajlandó-e a képzettségéhez képest alacsonyabb beosztásban vagy munkakörben dolgozni?	H3: Közepes vagy magas képzettséggel is hajlandóak a magyar munkavállalók képzettségüknél alacsonyabb beosztásban dolgozni.	Csanády et al 2008, Hárs 2002, Fassman et al 2008, Sik 1999	Kvantitatív kérdőíves adatfelvétel
K6: Igaz-e, hogy a bátor magyarok a német nyelv ismerete nélkül is nekivágnak Ausztriának, hogy magasabb jövedelmet érheszenek el?	H4: A magyar munkavállalók nem tulajdonítanak fontosságot a megfelelő német nyelvtudásnak.	Bodnár- Szabó 2014	Kvantitatív kérdőíves adatfelvétel
K7: Tisztában vannak vajon a magyarok a célország munkajogi szabályozó környezetével?	H5: A magyar munkavállalók nem tájékozottak az osztrák munka-jogi tárgykörben, nincsenek tisztában jogaikkal és lehetőségeikkel.	Wasserbacher és Michenthaler 2007	Kvantitatív kérdőíves adatfelvétel

IV. A kutatás módszertana

Kutatás alapstruktúrája	Kutatási területek	Kutatási feladatok	Módszerek
Megalapozó ismeretek (másodelemzés)	Szakirodalom	Történelmi-politikai-társadalmi-gazdasági folyamatok. Elméletek.	Kiválasztás, hálóba, internet
	Statisztikai adatok	Fő témakörök kijelölése, tér és idő lehatárolása	Adatmerítés és feldolgozás módszerei, illusztrálás (táblázatok, ábrák, térképek)
KIINDULÓPONT	AZ EMPIRIKUS KUTATÁS KÉRDÉSEI ÉS HIPOTÉZISEI		
Empirikus vizsgálat	Migrációs hajlandóság vizsgálata	Mintavétel Kérdőívezés Feldolgozás	Fókuszcsoport Kérdőív kérdései SPSS, keresztábrák, faktor-és klaszter analízis
VÉGEREDMÉNY	Kérdőívek adatainak eredményei. Válasz a feltett kérdésekre és a hipotézisek bizonyítása/elvetése. Új ismeretek a magyar munkavállalókról Ausztriában.		

V. A kutatási kérdésekre kapott válaszok

K1: Vannak-e jellemző differenciáló tényezők a már Ausztriában dolgozó vagy dolgozni szándékozó magyar munkavállalók között?

A klaszterelemzés *egyértelműen bebizonyította, hogy a magyar munkavállalók demográfiai jellemzőiben, munkavégzésük módjában jelentős eltérések, különbségek vannak.* A 8 attitűdállítást szerint a válaszadók 4 klaszterbe sorolhatóak, melyek egybehangzón a magasabb elérhető jövedelem megszerzését tartják a legfontosabb tényezőnek a döntéshozatalnál, de a klaszterek a további tényezők vonatkozásában eltéréseket mutatnak a többi tényező megítélése kapcsán.

K2: Igaz-e napjainkban is, hogy az ausztriai munkavállalás elsődleges célja honfitársaink körében a magasabb jövedelem megszerzése?

Az ausztriai munkavállalást befolyásoló tényezők attitűdállításokkal történt vizsgálata *egyértelműen bebizonyította, hogy a válaszadók (N=611) esetében a hazainál magasabb kereseti lehetőség realizálásának lehetősége a legmeghatározóbb érv az ausztriai munkavállalás mellett.*

K3: Jelentős-e azon magyar munkavállalóknak a száma, akik a szociális juttatások – a hazainál jóval magasabb mértéke – miatt döntenek az ausztriai munkavállalás mellett?

Az osztrák kormány 2018 év elején tervezett intézkedéseiről a migráns munkavállalók korábban ismertetett csoportja körében a kérdőívet kitöltők (N=611) mintegy 80%-a tudomással bírt. Ausztriát, mint munkaerő-migrációs célpontot ennek ellenére 97%-ban választanák, *vagyis a magyarokat nem befolyásolja a döntésükben az Ausztriában elérhető szociális juttatások mértéke.* Az ausztriai munkavállalást befolyásoló tényezők attitűdállításokkal történt vizsgálata során a szociális juttatások mértékének szerepe mindössze 5. legfontosabb tényezőként jelent meg. A klaszterelemzés során a szociális juttatások mértéke a közepes átlagot sem érte el.

K4: Van-e más domináns indok a bérezésen és esetleg a szociális juttatásokon kívül, ami miatt honfitársaink az ausztriai munkavállalás mellett teszik le a voksukat?

Az attitűdállítások értékelése és a klaszterelemzés szerint is egybehangzóan a magasabb kereseti lehetőséget jelölték meg legfontosabb indokként (4,82) a válaszadók (N=611) az ausztriai munkavállalással kapcsolatban. *A második legfontosabb tényező a nyelvtudás fejlesztésének igénye volt, ami éppen átlépte a 4-es átlagot (4,05).* A harmadik legfontosabb a szakmai fejlődés iránti vágy, ami azonban már csak 3,4-es értékkel bír, így nem nevezhető domináns indoknak. A többi 5 vizsgált tényező a 3-as értéket sem érte el. *A válaszok alapján összefoglalóan kijelenthető, hogy az egyéb indokok valóban csak másodlagosak.*

K5: A képzett/tanult magyar munkaerő hajlandó-e a képzettségéhez képest alacsonyabb beosztásban vagy munkakörben dolgozni?

A válaszadóim (N=611) mintegy 53%-a jelenleg sem a végzettségének/képzettségének megfelelő munkakörben dolgozik. Egy esetleges külföldi munkavégzés során a kérdőívet kitöltők (N=611) *döntő többségben (68%) nem tartják fontosnak azt, hogy külföldön a végzettségüknek/képzettségüknek megfelelő szintű és szakterületű pozícióban helyezkedjenek el.*

K6: Igaz-e, hogy a bátor magyarok a német nyelv ismerete nélkül is nekivágnak Ausztriának, hogy magasabb jövedelmet érhessenek el?

A kérdőívet kitöltők (N=611) mintegy *80 százaléka (484 fő) beszél németül*, illetve összesen 182 fő – a kitöltők csaknem 30 százaléka – németül és angolul is beszélnek. A 484 fő németül beszélő válaszadó döntő többsége (56%) a saját megítélésük szerint írásban és szóban is alapszinten kommunikál németül, miközben közel 30%-a a megkérdezetteknek középfokon beszéli a nyelvet. Saját véleményük szerint 53 fő (további 11%) magas szinten kommunikál németül, míg szaknyelvi szinten 20 fő, a németül beszélő válaszadók 4%-a. Fentiek tükrében nem igaz, hogy nem rendelkeznek a válaszadók német nyelvismerettel, sőt az ausztriai munkavállalást befolyásoló tényezők attitűdállításokkal történt vizsgálata során a válaszadók (N=611) mindazonáltal fontosnak tartják a nyelvtudása további fejlesztését is.

K7: Tisztában vannak vajon a magyarok a célország munkajogi szabályozó környezetével?

A válaszadók (N=611) közel 46%-a gondolja úgy, hogy tisztában van az ausztriai munkavállalás feltételeivel, a jogaival és a kötelezettségeivel, míg további 36% vélelmezi a szükséges ismeretei meglétét. Összesítve elmondhatjuk, hogy *a túlnyomó többség álláspontja szerint tisztában vannak az osztrák munkajogi szabályozó környezettel.*

VI. A hipotézisek bizonyítása

H1: A magyar munkavállalók markánsan eltérő csoportokba sorolhatóak ausztriai munkavégzésük során demográfiai jellemzőik és munkavégzésük módja szerint.

A kutatási kérdésre kapott válaszok alapján egyértelműen bebizonyosodott, hogy a magyar munkavállalók demográfiai jellemzőiben, munkavégzésük módjában jelentős eltérések, különbségek vannak. A magyar munkavállalókat ugyan nem 'markánsan' eltérő csoportokba sikerült a munkavállalást kiváltó okok és jellemzőik kapcsán besorolni, de a létrejött csoportokban meglévő eltérések ténye nem vitatható.

H2: A munkavállalás indítéka elsődlegesen a magasabb jövedelem megszerzése, magasabb annál, mint amit Magyarországon el tudna érni a munkavállaló.

A kutatási kérdésre kapott válaszok alapján egyértelműen bizonyított, hogy a korábbi kutatásokkal is szinkronban, a magyar munkavállalók elsődleges és jelentős dominanciával bíró motivációja az osztrák munkaerőpiacra történő kilépésekor az ott elérhető magasabb jövedelem megszerzése.

H2a: A szociális juttatások mértéke nem meghatározó motivációs szempontból.

A válaszadók csupán 5. legfontosabb tényezőként értékelték a 8 tényező közül, továbbá 97%-ban figyelmen kívül hagyják az osztrák kormány korábban belengetett korlátozó lépéseit, ezért bizonyítottan látom, hogy nem meghatározó szempont a szociális juttatások mértéke, mivel a magyarokat nem befolyásolja a döntésükben.

H2b: Az egyéb indítékok másodlagosak: kevésbé jellemző indíték, hogy nincs Magyarországon munkahely, vagy az, hogy a munkavállaló nyelvtanulási céllal vagy letelepedési szándékkal érkezne a célszágba.

A hipotézis értékelése kapcsán egyedül a nyelvtudás okozott némi fejtörést, azonban mivel ez az egyetlen jelentősnek mondható tényező a magasabb jövedelmet, mint legfontosabb elemet kizárva, a hipotézist mégis bizonyítottnak fogadom el, hiszen nincs más/több másodlagos indok, ami domináns lenne a válaszadók szerint.

H3: Közepes vagy magas képzettséggel is hajlandóak a magyar munkavállalók képzettségüknél alacsonyabb beosztásban dolgozni.

A válaszadók döntő többségben (68%) nem tartják fontosnak azt, hogy külföldön a végzettségüknek/képzettségüknek megfelelő szintű és szakterületű pozícióban helyezkedjenek el, ami részben érthető is figyelembe véve azt, hogy messze a legdominánsabb motivációs tényező a magasabb jövedelem elérése.

H4: A magyar munkavállalók nem tulajdonítanak fontosságot a megfelelő német nyelvtudásnak.

A kérdőívet kitöltők (N=611) mintegy 80 százaléka beszél németül, 56% írásban és szóban is alapszinten kommunikál, míg közel 30% középfokon beszéli a nyelvet, 11% magas szinten tud németül, 4% pedig szaknyelvi szinten. A kutatás egyik legmegdöbbentőbb eredménye volt számomra is ez az eredmény, mivel korábbi gyakorlati tapasztalatom és számos kutatás is ennek az ellenkezőjét sugallta. A válaszadók jelentős többségének német nyelvismeretét természetesen a határ mentiségből fakadó előnyök és speciális előnyök is kiválthatták.

H5: A magyar munkavállalók nem tájékozottak az osztrák munkajogi tárgykörben, nincsenek tisztában jogaikkal és lehetőségeikkel.

Korábbi kutatások a H4 hipotézisben leírtakkal összhangban előrevetítették, hogy a magyarok kevésbé vannak tisztában az Ausztriában meglévő jogszabályi környezettel a munkavállalásuk terén. Ez szoros összhangban volt egyébként a német nyelvismeretük hiányával is, hiszen ha a nyelvet sem tudják, sokkal nehezebben

képesek kiigazodni a jogszabályokban is. A kutatási kérdésekre kapott válaszok alapján azonban megállapíthatjuk, hogy a válaszadóink túlnyomó többsége saját véleménye szerint tisztában van a jogaival és kötelezettségeivel.

Kutatás Hipotézisei	Hipotézisek bizonyítottsága
H1: A magyar munkavállalók markánsan eltérő csoportokba sorolhatóak ausztriai munkavégzésük során demográfiai jellemzőik és munkavégzésük módja szerint.	BIZONYÍTVA
H2: A munkavállalás indítéka elsődlegesen a magasabb jövedelem megszerzése, mint amit Magyarországon el tudna érni a munkavállaló.	BIZONYÍTVA
H2a: A szociális juttatások mértéke nem meghatározó motivációs szempontból.	BIZONYÍTVA
H2b: Az egyéb indítékok másodlagosak: kevésbé jellemző indíték, hogy nincs Magyarországon munkahely, vagy az, hogy a munkavállaló nyelvtanulási céllal vagy letelepedési szándékkal érkezne a célországba.	BIZONYÍTVA
H3: Közepes vagy magas képzettséggel is hajlandók a magyar munkavállalók képzettségüknél alacsonyabb beosztásban dolgozni.	BIZONYÍTVA
H4: A magyar munkavállalók nem tulajdonítanak fontosságot a megfelelő német nyelvtudásnak.	CÁFOLVA
H5: A magyar munkavállalók nem tájékozottak az osztrák munkajogi tárgykörben, nincsenek tisztában jogaikkal és lehetőségeikkel.	CÁFOLVA

VII. Új tudományos eredmények

A kutatáson túlmutató eredménynek tekinthetjük az alábbiakat:

- a magyar munkavállalók most sem a szociális juttatásért mennek Auszriába, hanem a sokkal magasabb jövedelemért, még akkor is, ha a képzettségüknél alacsonyabb beosztásban kell, hogy dolgozzanak,

- a mintában szereplő válaszadók az átlagnál jobban felkészültek mind szakmailag mind német nyelvtudásuk vonatkozásában, sőt, a célország munkavállalásával összefüggésben szükséges információkkal is rendelkeznek, tapasztaltak,

- nagy arányú a nők és a tartósan kinn lévők, vagy kimenni akarók, illetve a családosok aránya, aminek következménye lehet, hogy egyre többen telepednek le Ausztriában. Gyermekük már ott születnek, ott szocializálódnak, és egyre kisebb az esély Magyarországra való visszatérésükre.

VIII. további kutatási irányok

A kutatás folytatására egyrészt a jelen kutatás során felmerült problémák, a gyorsan változó hazai és osztrák gazdasági, társadalmi, politikai helyzetek dobnak fel új kérdéseket, ötleteket és ez által új lehetőséget jelentenek a kutatásra.

- Így például Magyarországon a korábbi munkanélküliséget ma már felváltotta a strukturális, és egyre inkább az abszolút munkaerőhiány, a bérek emelkednek, új gazdaságpolitika igyekszik maradásra bírni a hazai munkaerőt. Ugyancsak új folyamat, hogy az Ausztriába irányuló ingázás megmozgatja az egész ország munkaerőpiacát: sokan az ország keleti feléből települnek át az osztrák-magyar határra, hogy ingázóvá és idővel esetleg kitelepülővé váljanak.
- Az empirikus kutatás sugallta, hogy a nyugat-dunántúli régióból tömegesen elvándorlók-ingázók, akik az osztrák munkaerőpiacon jelennek meg, a magyar gazdasági migránsok egy sajátos csoportját alkotják (a határmentiségből fakadóan), így érdekes lenne összehasonlítani ezt a populációt más magyarországi gazdasági migráns csoporttal.
- Feltűnő a kutatásban szereplők tartós külföldi munkavállalása, és azoké, akik *családosok*. Számukra az ausztriai lét már nem feltétlenül átmeneti jellegű, ők azok, akik egyre valószínűbben le is telepednek külföldön. A haza már nem térő migráns csoport vizsgálata fontos kérdés, és sajátos elemzést kíván.

A másik kutatási irány a kezdetekben jelen dolgozatban célul kitűzött, de végül is elmaradt vizsgálat az osztrák fogadókészségről, vagyis a magyarokat alkalmazó kinti munkaadók véleményének begyűjtése.

IX. A témához kapcsolódó publikációs jegyzék (már megjelent)

Előd Kovács

Is the grass greener on the other side? Work-related migration from Western-Hungary to Austria.

In: *ECONOMICS WORLD*, USA, Issue 6, 2018. pp. 424-431

Előd Kovács, Györgyi Barta

Javul az idősek helyzete az osztrák és magyar munkaerőpiacon?

In: Svéhlik Csaba (szerk.)

XIII. Kheops Nemzetközi Tudományos Konferencia: Gazdasági és társadalmi útkeresés. 415p.

Konferencia helye és ideje: Mór, Magyarország, 2018.11.14. Kheops Automobil-Kutató Intézet. (ISBN:978-963-89779-7-7)

Előd Kovács, Györgyi Barta

Older Persons on the Austrian and Hungarian Labor Markets

In: János Tibor Karlovitz (szerk.)

Essays in Economics and Business Studies . Komárno: International Research Institute, 2017. pp. 121-136. (ISBN:978-80-89691-42-5)

Előd Kovács

Migrants on the Austrian labor market: Facts, expectations, challenges

In: Tomáš Löster , Jitka Langhamrová , Jana Vrabcová (szerk.)

Conference Proceedings RELIK 2017: Reprodukce lidského kapitálu

- vzájemné vazby a souvislosti: Reproduction of human capital-

mutual links and connections . Konferencia helye, ideje: Prága ,

Csehország , 2017.11.09 -2017.11.10. Prague: University of

Economics in Prague, 2017. pp. 234-242.

(ISBN:978-80-245-2238-8)

Előd Kovács

The West-Transdanubian Labor Market

In: Jovo Ateljevic , Jelena Trivic (szerk.) 4th REDETE 2015

Conference: Economic development and entrepreneurship in

transition economies: Assessment of the last 25 years, going beyond

the `transition`:conference proceeding . 1246 p.
Konferencia helye, ideje: Graz , Ausztria , 2015.10.22 -2015.10.24.
Banja Luka: University of Banja Luka, Faculty of Economics, 2016.
pp. 77-84.

Előd Kovács

So close but still so far away. Hungarian and Austrian SMEs explored

In: Jovo Ateljevic , Jelena Trivic (szerk.) 4th REDETE 2015
Confrence: Economic development and entrepreneurship in
transition economies: Assessment of the last 25 years, going beyond
the `transition`:conference proceeding . 1246 p.
Konferencia helye, ideje: Graz , Ausztria , 2015.10.22 -2015.10.24.
Banja Luka: University of Banja Luka, Faculty of Economics, 2016.

Előd Kovács

The Austrian Pull Effect

In: Karlovitz János Tibor (szerk.) Some Current Issues in
Economics . 353 p. Komárno: International Research Institute,
2015. pp. 25-32.
(ISBN:9788089691203)

Kovács Előd Péter

**Migráns munkavállalók Ausztriában: Az osztrák
munkaerőpiac magyar vonatkozásai a fókuszban
Burgenlanddal**

In: Shévlik Csaba (szerk.)
X. Kheops Nemzetközi Tudományos Konferencia: Tudomány és
Felelősség . 689 p.
2015.04.20 Mór: Kheops Automobil-Kutató Intézet, 2015. pp. 21-
27. (ISBN:978-963-89779-4-6)

Kovács Előd Péter

**Magyarország és Ausztria versenyképessége a teljes osztrák
munkaerőpiaci nyitás előtti években**

In: Shévlik Csaba (szerk.) X. Kheops Nemzetközi Tudományos
Konferencia: Tudomány és Felelősség . 689 p.
Konferencia helye, ideje: Mór , Magyarország , 2015.04.20 Mór:

Kheops Automobil-Kutató Intézet, 2015. pp. 91-98.
(ISBN:978-963-89779-4-6)

Tamás Bognár , Előd Kovács , Irma Rácz

Territorial Identity and Regionalization

In: Karlovitz János Tibor (szerk.): Some Current Issues in
Economics . 353 p. Komárno, International Research Institute,
2015

Előd Kovács

**The importance of Hungarian employees on the Austrian
labour market**

In: Tomás Löster , Jitka Langhamrová (szerk.)

RELIK 2014 - Reproduction of the Human Capital Connections
and Relations Conference Proceedings: (Reprodukce lidského
kapitálu - vzájemné vazby a souvislosti) . Slany: Melandrium,
2014. pp. 205-214.

(ISBN:978-80-87990-03-2)

IX. A témához kapcsolódó konferencia előadások

Konferencia megnevezése:

**Reproduction of Human Capital – mutual ties and
interactions – International Conference**

Szervező: University of Economics, Prague

Helyszín: University of Economics, Prague

Időpont: 2014. november 24-25.

Szekció: Economy and human resources

Előadás: *The importance of Hungarian employees on the
Austrian labour market.*

Konferencia megnevezése:

2nd IRI Economics Conference

Szervező: International Research Institute sro

Helyszín: Selye János University, Komárno, Slovakia

Időpont: 2015. január 27.

Szekció: Regionalism

Előadás: *Territorial identity and regionali-zation*

Konferencia megnevezése:

2nd IRI Economics Conference

Szervező: International Research Institute sro.

Helyszín: Selye János University, Komárno, Slovakia

Időpont: 2015. január 27.

Szekció: Regionalism

Előadás: *The Austrian pull effect*

Konferencia megnevezése: **Közgazdász Kutatók és Doktoranduszok II. Téli Konferenciája**

Szervező: Doktoranduszok Országos Szövetsége

Helyszín: Széchenyi István Egyetem, Győr

Időpont: 2015. január 30.

Szekció: Regionális Gazdaságtan 1.

Előadás: *Ausztria mint migrációs fókuszpont*

Konferencia megnevezése: **X. KHEOPS Nemzetközi Tudományos Konferencia – Tudomány és felelősség**

Szervező: KHEOPS Automobil-Kutató Intézet

Helyszín: Mór

Időpont: 2015. április 20.

Előadás: *Magyar munkavállalók Burgenland-ban*

Konferencia megnevezése: **Fiatal Regionalisták IX. Konferenciája**

Szervező: MRTT; MTA KRTK Regionális Kutatások Intézete Nyugat-magyarországi Osztálya; Széchenyi István Egyetem RGDI

Helyszín: Széchenyi István Egyetem, Győr

Időpont: 2015. június 20.

Szekció: Területi politika és tervezés

Előadás: *Idősebb generációk a magyar és az osztrák munkaerőpiacon*

Konferencia megnevezése: **IVth REDETE ECONOMIC CONFERENCE**

Szervező: Karl-Franzens-Universität Graz; University of Banja Luka

Helyszín: Karl-Franzens-Universität Graz

Időpont: 2015. okt 22-24

Szekció: Macro Business Environment

Előadás: *The West-Transdanubian Labor market*

Konferencia megnevezése: **IVth REDETE ECONOMIC CONFERENCE**

Szervező: Karl-Franzens-Universität Graz; University of Banja Luka

Helyszín: Karl-Franzens-Universität Graz

Időpont: 2015. okt 22-24

Szekció: SMEs, Business development, SMEs/Business Barriers

Előadás: *So close but still so far away. Hungarian and Austrian SMEs explored.*

SZÉCHENYI
ISTVÁN
UNIVERSITY

DOCTORAL SCHOOL OF REGIONAL- AND
ECONOMIC SCIENCES

Head of the Doctoral School:
Prof. Dr. János Rechnitzer
university professor, DSc.

Előd Péter Kovács
economist

Western-Hungary in the attraction of Austria: based on the
employment of Hungarians in Austria.

Theses of doctoral dissertation

Supervisor: Györgyi Barta
prof. emerita, DsC.

Győr, 2018.

I. Aim of my doctoral dissertation

Working abroad has not only become an important factor influencing the macroeconomics as well in Hungary, but in the last few years it had a growing measure. On top of this it is not a new process, therefore the fact of staying abroad also might mean a qualitative change, meaning that a growing number of those working abroad might consider staying there instead of returning home. Based on these the analyses of the ideas and plans of the potential migrant Hungarian workers, might be an important aspect for the economic decisions of macro- and regional politicians, planners and developers. Many noted Hungarian researchers have analyzed the migrational activity of our fellow countrymen. With the help of the key findings of these researches I intend to reveal with my own empirical findings the fresh affects of the new circumstances, and at the same time to explore the differences compared to the former researches, and refer to what changes we can expect in the future. This way my research can enrich the literature related to the migrational processes of the Hungarian employees with new scientific results.

II. Structure of my doctoral dissertation

- *In the first part* (introduction, aim of the dissertation) I give a reason on the importance of the research,
- I set up the system for my research questions and hypotheses,
- I introduce the set up and the structure of my dissertation,
- I take an overview of the Hungarian and international scientific literature and earlier researches,
- I describe the theories of the topic.
- *In the second big part* I specify my own empirical research; the sampling, the process methods, I do describe the sample itself, I display the factual aggregate results of my research, and also the conclusions based on them.
- Based on the findings of the research I analyze whether the hypotheses have been justified or not,
- I summarize my findings concerning the future, and also synthesize my new scientific findings.

III. Research Questions and Hypotheses

Research Questions	Hypotheses	Related theoretical background	Empirical research method
Q1: Are there any specific differentiating factors among the Hungarian employees who are already working- or just intending to work in Austria?	H1: Hungarian employees can be categorized into sharply different groups concerning their work in Austria based on their demographic characteristics and their working method.	Csapó 1999, Rechnitzer 2005, Hárs 2009, Hardi 2009, Kapitány – Rohr 2013, Blaskó 2014, Blaskó et al. 2014, Hárs 2012, Bodnár- Szabó 2014	Quantitative questionnaire survey
Q2: Is it valid today as well that the key goal of the Hungarians working in Austria is the obtention of getting a higher income?	H2: The primary motive of the employment in Austria is the obtention of a higher income than what the employee could earn in Hungary.	Bodnár- Szabó 2014, Massey et al 1993	Quantitative questionnaire survey
Q3: Is there a large number of Hungarian employees who decide to work in Austria because of the much higher social benefits?	H2a: The measure of the social benefits is not determinate.	Hardi 2005, Wasserbacher and Michenthaler 2007	Quantitative questionnaire survey
Q4: Is there any other dominant reason besides higher income and social benefits that pull the Hungarian employees to work in Austria?	H2b: The other reasons are subsidiary: It is not a typical reason that there are no available jobs in Hungary or that the employee immigrates into the target country with the intention to learn language or to settle down.	Cseres-Gergely 2003, 2005, Kertesi and Köllő 1997, Juhász 2006	Quantitative questionnaire survey
Q5: Is the educated Hungarian workforce willing to work in a position lower than his/her qualification?	H3: Hungarian employees with a medium or high level of qualification are willing to work in a position that is lower than their qualification.	Csanády et al 2008, Hárs 2002, Fassman et al 2008, Sik 1999	Quantitative questionnaire survey
Q6: Is it true that the brave Hungarians make their way to Austria even without speaking German in order to reach a higher level of income?	H4: Hungarian employees set not enough importance to the appropriate German language knowledge.	Bodnár- Szabó 2014	Quantitative questionnaire survey
Q7: Are the Hungarian employees aware of the regulator environment related to labour law in Austria?	H5: Hungarian employees are not aware of the Austrian labour law issues; they are not enlightened upon their rights and opportunities.	Wasserbacher and Michenthaler 2007	Quantitative questionnaire survey

IV. Research Methodology

Basic structure of the research	Areas of research	Research tasks	Methods
Establishing knowledge (secondary analyzes)	Scientific literature	Historical- political- social-economic processes. Theories.	Selecting, snowballing, internet
	Statistical data	Selection of main categories, impoundment of time and space	Methods of data gathering and processing, illustration (tables, charts, maps)
STARTING POINT	QUESTIONS AND HYPOTHESES OF THE EMPIRICAL RESEARCH		
Empirical research	Analyzes of the migrational willingness	Sampling Questionnaire Data processing	Focus group Questions of the questionnaire SPSS, cross table, factor-and cluster analyzes
FINAL RESULT	Results of the questionnaire. Answer on the questions and justification or rejection of the hypotheses. New knowledge about the Hungarian employees in Austria.		

V. Answers on the research questions

Q1: Are there any specific differentiating factors among the Hungarian employees who are already working- or just intending to work in Austria?

The cluster analyzes has proven without doubt that *in the characteristics and the way of working the Hungarian employees indeed significantly differ from each-other*. According to the 8 attitude statements the respondents can be categorized into 4 clusters, all of which consider for most important the chance to achieve a higher income in Austria as key factor upon making the decision, but the clusters show differences in relation with the other factors.

Q2: Is it valid today as well that the key goal of the Hungarians working in Austria is the obtention of getting a higher income?

The analyzes of the factors influencing the employment in Austria with the help of attitude statements has proven with no doubt that in case of the respondents (N=611) *the key motivating factor is the chance to earn a higher income than in Hungary*.

Q3: Is there a large number of Hungarian employees who decide to work in Austria because of the much higher social benefits?

80% of the respondents (N=611) was aware of the planned changes of the Austrian government in relation with the migrant workers at the beginning of 2018. Austria as target country still would be chosen by 97% of the respondents, what means that *Hungarians are not influenced by the extent of the social benefits upon making their decision to work in Austria*. The outcome of the research based on the attitude statements in relation to the factors that influence the employment in the target country the extent of the social benefits has only become the fifth most important one out of 8. In the cluster analyzes the extent of the social benefits has not even reached the average measure.

Q4: Is there any other dominant reason besides higher income and social benefits that pull the Hungarian employees to work in Austria?

The outcome of both the attitude statements and the cluster analyzes has shown, that according to the respondents (N=611) the higher income is the most important factor (4,82) for deciding to work in

Austria. *The second most important factor is the need for developing their language knowledge, which just crossed the average 4 (4,05). The third most important one is the demand for the professional development, but already only with an average of 3,4, therefore it cannot be considered as a dominant factor. The remaining 5 factors did not even reach an average of 3. Based on the answers we can say that the other reasons are indeed subsidiary.*

Q5: Is the educated Hungarian workforce willing to work in a position lower than his/her qualification?

According to the research results 53% of the respondents (N=611) is even now not working in a position adequate to his/her qualification. *In case of a possible employment abroad the great majority (68%) of the respondents consider working abroad in a position adequate to their qualification not important.*

Q6: Is it true that the brave Hungarians make their way to Austria even without speaking German in order to reach a higher level of income?

80% (484 persons) of the respondents (N=611) speak German, and altogether 182 people – almost 30% of the respondents – speak both German and English. The great majority (56%) of the German speaking respondents (N=484) consider their German language knowledge as basic in case of both the written and the spoken way, while 30% of the respondents believes to speak at an intermediate level. According to their own statements 53 persons (11%) master the German language at a high level, and 4% at a professional level. Based on the result above it is not true that the respondents do not speak German, and as the outcome of the attitude statements has shown the development of their language skills is important for the respondents.

Q7: Are the Hungarian employees aware of the regulator environment related to labour law in Austria?

46% of the respondents (N=611) are sure to have a clear overview of the conditions of the Austrian employment, their rights and obligations; and further 36% believe that they have the necessary knowledge. All in one we can say that *according to the great*

majority of the respondents they have a clear picture of the Austrian regulatory environment.

VI. Verification of the hypotheses

H1: Hungarian employees can be categorized into sharply different groups concerning their work in Austria based on their demographic characteristics and their working method.

Based on the answers the respondents gave on the research questions it has been proven without doubt that in the characteristics and the way of working the Hungarian employees indeed significantly differ from each-other. Hungarian employees could not be categorized into very strongly distinctive groups based on the reasons for the employment, but it is a fact that here are differences within the groups.

H2: The primary motive of the employment in Austria is the obtention of a higher income than what the employee could earn in Hungary.

Based on the answers of the respondents it has been proven that correspondingly to the earlier findings the primary motive of employment in Austria for the Hungarian employees is the higher income they can get in the target country.

H2a: The measure of the social benefits is not determinate.

The outcome of the research based on the attitude statements in relation to the factors that influence the employment in the target country the extent of the social benefits has only become the fifth most important one out of 8. On top of this 97% of the respondents did not care about the planned restrictive measurements of the Austrian government, therefore the hypothesis has been justified.

H2b: The other reasons are subsidiary: It is not a typical reason that there are no available jobs in Hungary or that the employee immigrates into the target country with the intention to learn language or to settle down.

Upon evaluating the hypothesis the only factor that gave me hard thinking was the need of improving the language knowledge, but due to the fact that this is the only remarkable factor expect for the higher

income, I do consider the hypothesis as justified, as there are no other secondary motives according to the respondents.

H3: Hungarian employees with a medium or high level of qualification are willing to work in a position that is lower than their qualification.

The great majority of the respondents (68%) do not believe it to be important to work abroad in a position equivalent to their qualification that can of course be understood as the key motivating factor for them is to get a higher income.

H4: Hungarian employees set not enough importance to the appropriate German language knowledge.

80% of my respondents (N=611) do speak German, 56% consider their German language knowledge as basic in case of both the written and the spoken way, while 30% of the respondents believes to speak at an intermediate level. 11% master the German language at a high level, and 4% at a professional level. This was for me one of the most astonishing outcome of the research, as my previous praxis and different researches have shown the opposite result. The German language knowledge of the great majority of the respondents could of course have been caused by the advantages of living in the border region and also some specific ones.

H5: Hungarian employees are not aware of the Austrian labour law issues; they are not enlightened upon their rights and opportunities.

In accordance with some earlier researches my H4 hypothesis has adumbrated that Hungarians are less aware of the Austrian regulatory environment related to their employment. This was also in close relationship with the lack of their German language knowledge, as if they do not speak German; they are much less capable of understanding the rules. Based on the results of the research we can determine, that the great majority of my respondents think to have a clear overview of his/her rights and obligations.

Research hypotheses

Verification of the hypotheses

H1: Hungarian employees can be categorized into sharply different groups concerning their work in Austria based on their demographic characteristics and their working method.	Justified
H2: The primary motive of the employment in Austria is the obtention of a higher income than what the employee could earn in Hungary.	Justified
H2a: The measure of the social benefits is not determinate.	Justified
H2b: The other reasons are subsidiary: It is not a typical reason that there are no available jobs in Hungary or that the employee immigrates into the target country with the intention to learn language or to settle down.	Justified
H3: Hungarian employees with a medium or high level of qualification are willing to work in a position that is lower than their qualification.	Justified
H4: Hungarian employees set not enough importance to the appropriate German language knowledge.	Rejected
H5: Hungarian employees are not aware of the Austrian labour law issues; they are not enlightened upon their rights and opportunities.	Rejected

VII. New scientific results

Following go beyond the results of the research:

- *Hungarian employees even today do not go to work abroad to achieve more social benefits, but for the higher income, even if they have to work in a position lower than their qualification,*
- *The respondents in the sample are better prepared than the average both professionally and in their level of German language knowledge. On top of this they also are well informed about the rules of employment in the target country,*
- *The proportion of women, those who plan to stay for a long time, and those who have families is quite big; a result of which can be that even more people settle down in Austria. In this case if their children will be born and socialize there, the chance for them to come back home to Hungary will be much smaller.*

VIII. Future research directions

For the continuation of the research new questions can be raised by the problems that have occurred during this research, by the fast changing Hungarian and Austrian socio-economical and political positions; and show this way new directions how to proceed.

- For example in Hungary the preceding unemployment has been relieved by the structural and even more absolute lack of workforce, wages increase, and the new economic policy aims for keeping the people to stay. Also a new process is that the commuting to Austria brings all Hungary to move: many people from East-Hungary move to the border region in Western-Hungary, in order to become commuters and maybe after some time to immigrate.
- My empirical research has also suggested that those commuters from Western-Hungary that appear on the Austrian labour market compose a special group of the Hungarian economic migrants because of the border-region, therefore it would be interesting to compare this population with other groups from Hungary.
- The permanent employment of the respondents abroad is remarkable, and also those having a family. For them the Austrian life is not necessarily temporary, they are those who most probably settle down abroad. The examination of those migrants not coming back home is an important issue and requests a specific method.

The other direction for research is – what I first have targeted to do in this research but then gave it up – to analyze the Austrian reception, meaning to collect the opinions of the employers in Austria.

IX. Already published own publications related to the topic

Előd Kovács

Is the grass greener on the other side? Work-related migration from Western-Hungary to Austria.

In: *ECONOMICS WORLD*, USA, Issue 6, 2018. pp. 424-431

Előd Kovács, Györgyi Barta

Javul az idősek helyzete az osztrák és magyar munkaerőpiacon?

In: Svéhlík Csaba (szerk.)

XIII. Kheops International Scientific Conference: Economic and Social Path finding. 415p.

2018.11.14. Kheops Automobil-Kutató Intézet. (ISBN:978-963-89779-7-7)

Előd Kovács, Györgyi Barta

Older Persons on the Austrian and Hungarian Labor Markets

In: János Tibor Karlovitz (szerk.)

Essays in Economics and Business Studies . Komárno: International Research Institute, 2017. pp. 121-136. (ISBN:978-80-89691-42-5)

Előd Kovács

Migrants on the Austrian labor market: Facts, expectations, challenges

In: Tomáš Löster , Jitka Langhamrová , Jana Vrabcová (szerk.)

Conference Proceedings RELIK 2017: Reprodukce lidského kapitálu

- vzájemné vazby a souvislosti: Reproduction of human capital-

mutual links and connections . Konferencia helye, ideje: Prága ,

Csehország , 2017.11.09 -2017.11.10. Prague: University of

Economics in Prague, 2017. pp. 234-242. (ISBN:978-80-245-2238-8)

Előd Kovács

The West-Transdanubian Labor Market

In: Jovo Ateljevic , Jelena Trivic (szerk.) 4th REDETE 2015

Conference: Economic development and entrepreneurship in

transition economies: Assessment of the last 25 years, going beyond the `transition`:conference proceeding . 1246 p.

Konferencia helye, ideje: Graz , Ausztria , 2015.10.22 -2015.10.24.

Banja Luka: University of Banja Luka, Faculty of Economics, 2016. pp. 77-84.

Előd Kovács

So close but still so far away. Hungarian and Austrian SMEs explored

In: Jovo Ateljevic , Jelena Trivic (szerk.) 4th REDETE 2015 Conference: Economic development and entrepreneurship in transition economies: Assessment of the last 25 years, going beyond the `transition`:conference proceeding . 1246 p.
Konferencia helye, ideje: Graz , Ausztria , 2015.10.22 -2015.10.24.
Banja Luka: University of Banja Luka, Faculty of Economics, 2016.

Előd Kovács

The Austrian Pull Effect

In: Karlovitz János Tibor (szerk.) Some Current Issues in Economics . 353 p. Komárno: International Research Institute, 2015. pp. 25-32.
(ISBN:9788089691203)

Kovács Előd Péter

Migráns munkavállalók Ausztriában: Az osztrák munkaerőpiac magyar vonatkozásai a fókuszban Burgenlanddal

In: Shévlik Csaba (szerk.)
X. Kheops International Scientific Conferenc: Science and Responsibility. 689 p.
2015.04.20 Mór, Hungary: Kheops Automobil-Kutató Intézet, 2015. pp. 21-27. (ISBN:978-963-89779-4-6)

Kovács Előd Péter

Magyarország és Ausztria versenyképessége a teljes osztrák munkaerőpiaci nyitás előtti években

In: Shévlik Csaba (szerk.) X. Kheops International Scientific Conferenc: Science and Responsibility. 689 p.
Mór, Hungary, 2015.04.20 Mór: Kheops Automobil-Kutató Intézet, 2015. pp. 91-98.
(ISBN:978-963-89779-4-6)

Tamás Bognár , Előd Kovács , Irma Rácz

Territorial Identity and Regionalization

In: Karlovitz János Tibor (szerk.): Some Current Issues in Economics . 353 p. Komárno, International Research Institute, 2015

Előd Kovács

The importance of Hungarian employees on the Austrian labour market

In: Tomás Löster , Jitka Langhamrová (szerk.)

RELIK 2014 - Reproduction of the Human Capital Connections and Relations Conference Proceedings: (Reprodukce lidského kapitálu - vzájemné vazby a souvislosti) . Slany: Melandrium, 2014. pp. 205-214.

(ISBN:978-80-87990-03-2)

IX. Conference presentations related to the topic

Conference:

Reproduction of Human Capital – mutual ties and interactions – International Conference

Organiser: University of Economics, Prague

Location: University of Economics, Prague

Date: 2014. november 24-25.

Section: Economy and human resources

Presentation: *The importance of Hungarian employees on the Austrian labour market.*

Conference:

2nd IRI Economics Conference

Organiser: International Research Institute sro

Location: Selye János University, Komárno,

Date: 2015. január 27.

Section: Regionalism

Presentation: *Territorial identity and regionali-zation*

Conference:

2nd IRI Economics Conference

Organiser: International Research Institute sro.

Location: Selye János University, Komárno,

Date: 2015. január 27.

Section: Regionalism

Presentation: *The Austrian pull effect*

Conference: **Közgazdász Kutatók és Doktoranduszok II. Téli Konferenciája**

Organiser: Doktoranduszok Országos Szövetsége

Location: Széchenyi István Egyetem, Győr

Date: 2015. január 30.

Section: Regionális Gazdaságtan 1.

Presentation: *Austria as migrational focus point*

Conference: **X. KHEOPS Nemzetközi Tudományos Konferencia – Tudomány és felelősség**

Organiser: KHEOPS Automobil-Kutató Intézet

Location: Mór

Date: 2015. április 20.

Presentation: *Hungarian employees in Burgenland*

Conference: **Fiatal Regionalisták IX. Konferenciája**

Organiser: MRTT; MTA KRTK Regionális Kutatások Intézete Nyugat-magyarországi Osztálya; Széchenyi István Egyetem RGDI

Location: Széchenyi István Egyetem, Győr

Date: 2015. június 20.

Section: Területi politika és tervezés

Presentation: *Older generations on the Austrian labour market*

Conference: **IVth REDETE ECONOMIC CONFERENCE**

Organiser: Karl-Franzens-Universität Graz; University of Banja Luka

Location: Karl-Franzens-Universität Graz

Date: 2015. okt 22-24

Section: Macro Business Environment

Presentation: *The West-Transdanubian Labor market*

Conference: **IVth REDETE ECONOMIC CONFERENCE**

Organiser: Karl-Franzens-Universität Graz; University of Banja Luka

Location: Karl-Franzens-Universität Graz

Date: 2015. okt 22-24

Section: SMEs, Business development, SMEs/Business Barriers

Presentation: *So close but still so far away. Hungarian and Austrian SMEs explored.*